

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลของโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเองต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และอาการหายใจลำบากในผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

ผู้เขียน นางธิดิภรณ์ ขอสเสน

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โรจน์ จินตนาวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สุกคำวัง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังเป็นโรคเรื้อรังที่พบมากในผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย หากไม่สามารถควบคุมโรคได้ โดยทำให้ความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายลดลง และมีอาการหายใจลำบากเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการสนับสนุนการจัดการตนเอง เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และลดอาการหายใจลำบาก การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเองต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และอาการหายใจลำบากในผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยสูงอายุที่มารับการตรวจรักษาที่คลินิกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2554 จำนวน 32 ราย ทำการสุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 ราย โดยให้ทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันในด้านเพศ อายุ และความรุนแรงของโรค โดยกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1) เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเองในผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และคู่มือการให้ความรู้การจัดการตนเองในผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย วิดิตส์การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์เรื่องพฤติกรรมออกกำลังกาย และวิดิตส์การเสนอตัวแบบ เกี่ยวกับการใช้ยา

สำหรับผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง แบบสอบถามสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการจัดการตนเองในผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง แบบสอบถามพฤติกรรมการจัดการตนเองของผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และแบบบันทึกการตั้งเป้าหมายในการจัดการตนเอง 2) เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบบันทึกระยะทางที่ผู้ป่วยเดินได้บนพื้นราบภายในเวลา 6 นาที และแบบประเมินอาการหายใจลำบาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบค่าที การทดสอบแมนนิตนีย์ยู และการทดสอบ วิลคอกซัน แมช แพร์ ไซจน์จ์ แรงค์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง มีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
2. ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง ผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง มีความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย มากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
3. ผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง มีอาการหายใจลำบากรุนแรงน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
4. ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง ผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง มีอาการหายใจลำบากรุนแรงน้อยกว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ผลของการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมสนับสนุนการจัดการตนเอง สามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกาย และลดอาการหายใจลำบากของผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังได้

Thesis Title Effects of a Self-management Supporting Program on Functional Capacity and Dyspnea Among Elders with Chronic Obstructive Pulmonary Disease

Author Mrs. Thitiporn Yorsen

Degree Master of Nursing Science (Gerontological Nursing)

Thesis Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Rojane Chintanawat Advisor

Assistant Professor Dr. Khanokporn Sucamvang Co-advisor

ABSTRACT

Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) is one of the most common chronic diseases among the elderly. The disease causes plentiful impacts to elderly if it cannot be controlled resulting in decreased functional capacity and increased dyspnea. Self-management support is an important method to increase functional capacity and decrease dyspnea. The purpose of this experimental research was to examine the effects of a self-management supporting program on functional capacity and dyspnea among elders with chronic obstructive pulmonary disease. The subjects were 32 elderly with COPD who attended the COPD clinic at San-Pa-Thong hospital, Chiang Mai province during January 2011 to April 2011. The subjects were randomly assigned into experimental and control groups, 16 in each group considering the similarities in gender, age, and severity of the disease. The experimental group attended the self-management supporting program for 6 weeks, while those in the control group received usual care.

The instruments used in this study consisted of self-management supporting program among elders with COPD, the self-management education manual, videotape showing exercise role modeling and videotape showing the using medication modeling for elderly with COPD, the perceived self-efficacy questionnaire, the self-management behavior questionnaire and goal

setting of self-management recording form. Data collection tools consisted of the demographic data recording form, a 6 Minute Walk Test (6MWT) recording form and a dyspnea recording form. Data were analyzed using descriptive statistics, independent t-test, paired t-test, Mann whitney U- test and Wilcoxon matched pairs signed-rank test.

The results of this study revealed that:

1. The elders with COPD who attended the self- management supporting program had significantly higher functional capacity than that of the group who received usual care at a level of $p < .001$.
2. After attending the self- management supporting program, the elders with COPD had significantly higher functional capacity than before attending the program at a level of $p < .001$.
3. The elders with COPD who attended the self- management supporting program had significantly less severe dyspnea than that of the group who received usual care at a level of $p < .01$; and
4. After attending the self- management supporting program, the elders with COPD had significantly less severe dyspnea than before attending the program at a level of $p < .01$.

The results of this study indicate that the self- management supporting program can increase functional capacity and decrease dyspnea among the elders with chronic obstructive pulmonary disease.